

Хээрлe көн!

**Хээрле көн, агачлар!
Хээрле көн, кошлар!
Хээрле көн, табигать!
Хээрле көн, балалар!**

Тема: Безнең яшел дусларыбыз

АК ЧӘЧӘК

РОМАШКА

Майдан алып көзгә кадәр чәчәк ата, күпләп чәчәк атуы –
Цветет начиная с мая до осени, обильное цветение – в
июньдә, күпләп жимеш биру вақыты – июльдә-августта.
Июне, созревает в июле-августе.

Ақчәчәктә атрак бәләвъя рулары, бәләвъя рулары дэвалалаганда
ярдәм итә ан.

ҮГИ-АНА ЯФРАГЫ (МАТЬ-И-МАЧЕХА)

Апрель-майда җәпәре май-июньдә
Цветёт с апреля по май, семена созревают в мае-июне.
В качестве лекарства применяются листья и цветы.
Дару итеп яфраклары һәм чөчөк көрсиннәре
Настойку используют при болезни легких
кулланьла. Яфраклар тәненә мөсәһ һәм кайнатмасын
үпкә авыруларыннан файдаланалар.

КЫЧЫТКАН

(крапива)

Цвѣтъ едкѣзвѣна дѣрнея а то апарть кинѣ дѣ елгерѣ.
Мѣдица на дѣ дѣру усма дѣ дѣ не ет спѣт а съ вѣдн гуся фѣа гын
дѣ дѣ рѣ вѣ вѣ лѣ е. рѣ чѣ чѣ кан гѣ рѣ вѣ я кан ка куны туктату ѳчен,
вѣ вѣ о сѣ дан, авшкѣ вѣ вѣ ѳ чѣ рѣ вѣ вѣ ру, тарѣ а бѣ ма и дѣ болѣзнях
жѣ лѣ дѣ а нѣ рѣ ки шѣ чѣ но го тракѣ та.

САРЫ МЭТРУШКӘ

Циһәтәв гуолягә авкуста вавусте сәябрдә поспевают
семсәләрә өлгәрә.

Меддиди ади үлөвзүктә яправа Аларешия шһазанот-эчрик
заболтөвавы руларудә анркили чардан рәнәләр волитах.

Итөлдүрдән кристока жтлардан ифайдаланалар.

ГАДИ МЭТРУШКЭ (ДУШИЦА)

Циенъ августта чачак ата, август-сентябрда жимеш бирэ.
Цветет с июля по август, в августе-сентябре даёт семена.
Дару и теп угөнөн файдаланалар. Иркысыздыктан
как лекарство используется трава. Используют при
аппетитны ачу, очень, гастриттан файдаланалар
бессоннице, для повышения аппетита, при гастрите.

БАКА ЯФРАГЫ

(ПОДРОБЖНИК)

Майдан-сентябрьгә кадәр чәчәк ата, жимешләре июльдән
өлтөрө.
Цветёт с мая по сентябрь, семена созревают в июле.

В медицине используются листья. Кашицу из листьев
Медицинада яфрактары кулланыла. Яфрактарыннан
накладывают на раны, опухоли, бородавки и экземы.
ясалган сыёк ботканы яраларга, шешләргә, сөялләргә,
Настойку используют при бронхите, бронхиальной астме,
экземаларга ябалар. Төнәтмәсен бронхит, бронхиаль астма,
коклюше, туберкулезе
туберкулездан файдаланалар.

Сораулар:

- Мәче нинди үләнне ярата?
- Нинди агулы үләннәрне бер ук вакытта дару үләннәре итеп тә файдаланалар?
- Тән пешкәндә нинди үсемлекне кулланалар?
- Дару үләннәрен ничек жыйарга?

Энже чәчәк (ландыш)

Энже чәчәкнең жимешләре агулы була.

Тилебэрэн орлыгы (үләне) – белена

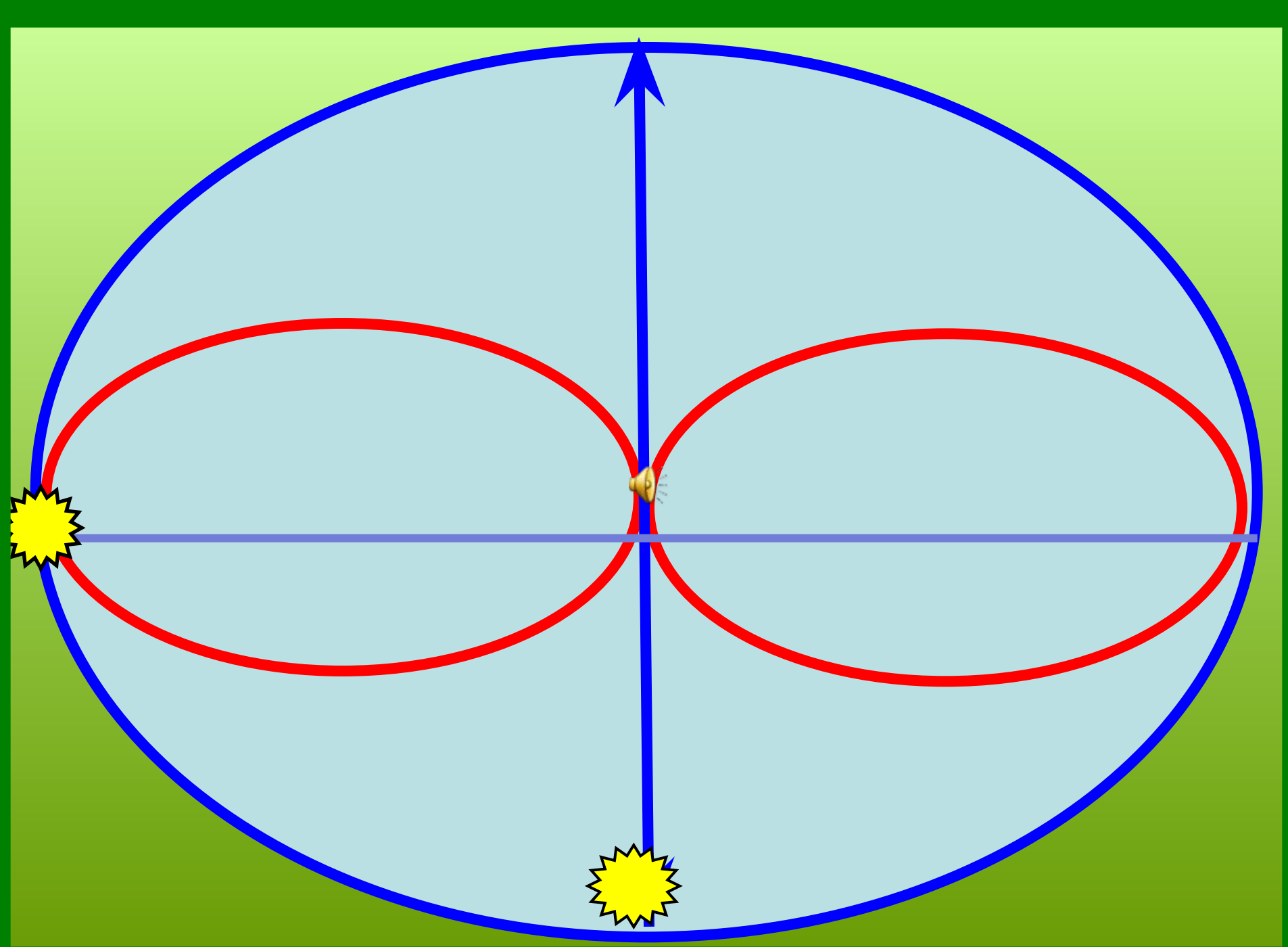
Песи үләне (Валериана)

Канлы үлән (чистотел)

Агулы үлән дип исәпләнелә. Исе баш авырту, укшыту, сыгынтысы тән тиресенең пешүен китереп чыгарырга мөмкин. Әбиләребез аннан сөялләрне(бородавки) бетерү өчен файдаланган.

Дәфтәрл

3)

(Ситуатив күнегү)

Кура жыләге белән кычыткан жаңлансалар,
нәрсә турында сөйләшерләр иде?

Дару үләннәрен жыйганда нәрсә истә тотарга кирәк?

Исеңдә тот!

Чәчәкләрне өзмәскә!

Үсемлекләрне тамыры белән йолкымагыз!

Үләннәрне таптамаска!

Урманны чүпләмәскә!

Дару үләннәрен белеп жыярга кирәк!

**Аларны табиб белән киңәшеп кулланырга
кирәк!**

Өй эше:

149 бит. 5нче күнегү. Сорауларга
жавап өзөрдөү

Төзүче: Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы
Юеш Көрнәле урта гомуми белем бирү мәктәбе
муниципаль бюджетлы гомуми белем учреждениесенең
татар теле һәм әдәбияты укытучысы **Закирова Нурия
Набиулла кызы**

Файдаланган әдәбият исемлеге:

1. Р.Р.Нигъмәтуллина. Рус телеендә урта гомуми белем бирүче мәктәпнең 7 нче классы өчен татар теле дәреслеге – Казан: Мәгариф, 2007.
2. Р.Р. Нигъмәтуллина, Татар теленнән эш дәфтәре: Рус телендә урта гомуми белем бирүче мәкт. 7 нче кл. Укучылары өчен ярдәмлек (рус телендә сөйләшүче балалар өчен): Р.Р.Нигъмәтуллина, Р.Ә.Юнысова. – Казан: Мәгариф, 2010. – 120 б.
- 3.Р.Р. Нигъмәтуллина , Татарча да яхшы бел. 7 нче класста татар теле дәресләре. Рус телендә сөйләшүче балаларны укыту өчен методик кулланма.

Иллюстрациәләр:

www.liveinternet.ru

«Фантастик үсемлек»

